

Marc
Sleen

DE INTERVIEWS

Marc
Sleen

DE INTERVIEWS

Samengesteld en ingeleid door
Wouter Adriaansen, Yves Kerremans en Noël Slangen

 DAVIDSFONDS
UITGEVERIJ

Inhoud

Ten geleide	10
-------------------	----

DEEL 1

De grote interviews

‘s Nachts komen Van Zwam en co. door mijn geest woelen’	15
‘Met de fantasie is het als meteen sigaar en met een vrouw: als ze uitgaat, deugt ze niet meer’	19
‘Elke man is in zijn binnenste een held’	22
‘Zonder humor en fantasie blijf je niet recht in het leven’	27
‘Nero moet altijd zo vlug mogelijk in de put raken’	35
‘Strips tekenen is geen gemakkelijk beroep’	39
‘Voetbal vind ik stomvervelend en politiek interesseert me niet’	46
‘Ik heb niks tegen de vrouw, integendeel’	56
‘De olifant zal moeten kiezen tussen de dood met de kogel of de hongerdood’	72
‘Het is voor de jeugd bedoeld, anders zou ik er naakt in brengen’	78
‘Ik heb het vijftwintig jaar tegen mijn goesting gedaan’	84
‘Met je blote voeten in het hete Afrikaanse zand lopen, dat is iets heel anders’	89
‘Alleen de spirit telde voor mij in die tijd’	96
‘Nero heeft misschien wel wat van mij, maar we zijn niet gelijk’	102
‘Het vooruitzicht dat die dieren er allemaal aan moeten, verdomd toch’	109
‘Ik ben te bang van het leven geworden... en te bang voor de dood’	121
‘De dag dat ik er de brui aan geef, laat ik Nero doodgaan’	143
‘Of je nu kunst met een grote K of een kleine k maakt, je moet jezelf discipline opleggen’	149
‘Een voor een werden mijn celgenoten gefusilleerd’	161
‘De figuurtjes in mijn verhalen hebben niks te maken met wat ik écht over vrouwen denk’	164
‘Bij elke stap die je doet, is er wat te zien’	171
‘Ergens moet ik Nero zijn’	175
‘Het leven is een pijpkaneeel’	181
‘Humor is een middel om groot verdriet met een blijte grijns uit te kunnen drukken’	189
Geschreven illustraties	231
‘In Afrika vergeet ik alles, zelfs de naam van mijn vrouw’	240

'Ik zie de wereld als een gekkenhuis'	247
'Kenia is mijn eigen wildtuin'	252
'Men leest me of men leest me niet'	257
'Als anderen <i>Nero</i> tekenen, is het <i>Nero</i> niet meer'	271
'Mijn recordaantal strips heb ik aan de broeders te danken'	277
' <i>Nero</i> vroeger beter? Da's jeugdsentiment'	280
'Het leven is een feest, meneer'	288
'Waarom moet <i>Nero</i> verdwijnen?'	293
'Ik kan me niet voorstellen dat ik zo dom ben als <i>Nero</i> '	296
'Ik heb nog nooit zo van het leven gehouden als nu'	301
'Mooie meisjes, dat is het leven, die bestaan echt'	308
'Ik heb nog fantasie genoeg om niet in herhaling te vallen'	319
'Ik ben geen Belg, ik ben Vlaming'	322
'Boeken tot tegen het plafond en misschien vier romans'	325
'Ik vind dit helemaal geen aangename tijd'	328
'Zelfs koning Boudewijn las <i>Nero</i> !'	339
'Het beste moet nog komen'	347
'Ik probeer nog altijd de mensen te plezieren met mijn strips'	350
'Ik maak de potloodtekeningen voor <i>Nero</i> nog altijd zelf, hè'	365
'Als ik er niet meer ben, verdwijnt <i>Nero</i> ook'	369
'Mijn Porsche heeft mijn jeugd blij gemaakt'	374
'Tegenwoordig mag je nergens meer mee lachen'	376
' <i>Nero</i> is mijn leven, ik ben ermee vergroeid'	381
'Nu heb ik zelf zilveren tranen!'	386
'Aan oud worden is niets plezant'	390
'Ik zal moeten afkicken'	393
'Ik ben gewoon aan het eind van mijn Latijn'	397
'Ik ben een slaaf geweest van mijn figuren'	406
'Met 200 per uur het land door'	410
'Ik wil nog een beetje leven'	416
'Aan Pietje de Dood heb ik een hekel'	419
'Dieren hebben driekwart van mijn hart te pakken'	423
'Ik mag best fier zijn op mijn werk'	425
'Alle verhalen zijn uit mijn huis, het mag afbranden'	432
'Als Marc sterft, heb ik <i>Nero</i> nog'	436
'Alles heeft een einde' 'Behalve een worstje'	440
'Ik heb nooit één tekening tegen mijn zin gemaakt'	444
'Ik ben zoals <i>Nero</i> : heel koppig en egoïstisch'	449
'Ik ben diep gekwetst dat <i>Nero</i> nergens meer te vinden is'	456
'Ik geloof in het leven, maar niet in de mens'	463

De fragmenten

‘Ik was de jongste van vier. Een echt kakkernestje, elf jaar jonger dan de derde zoon van het gezin’	471
‘In de zomer kan ik tot tien uur ’s avonds op mijn terras zitten en genieten van de stilte’	477
‘Ik ben altijd ergens karikaturist geweest, in die zin dat ik nooit ernstige tekeningen heb willen maken. Ik wilde iets misvormen’	486
‘De meeste renners voelden zich gevlaid. Ik heb er heel wat goede vrienden aan overgehouden’	490
‘Nero ben ikzelf, met al zijn falen en ondeugden’	493
‘De bijfiguurtjes zijn vaak net zo belangrijk als Nero, en soms zelfs belangrijker’	496
‘Het is allemaal zo menselijk wat zich in <i>Nero</i> heeft afgespeeld’	499
‘Een deel van mij leeft nog altijd in Afrika’	504
‘Na zo’n lange tijd wordt inspiratie een beroep op zichzelf. Het komt automatisch’	513
‘Was Vandersteen niet op de proppen gekomen, dan had ik nooit strips gemaakt, denk ik’	516
‘Ik zou veel liever schilderen. Maar met striptekenen kan ik veel makkelijker mijn brood verdienen’	520
‘Ik word ontzettend treurig wanneer ik al die troep zie waarin het bloed rijkelijk vloeit, waarin mensen creperen, gemolesteerd worden en zo...’	523
‘Dirk Stallaert is een onovertroffen tekenaar. Een tweede Hergé, zo briljant’	529
‘Ik ben in mijn hart een heel fier mens, maar je mag dat niet laten blijken, want dan ben je een dikke nek’	536
‘Het heeft tien jaar geduurd voor ik doorhad dat ik niet kon tekenen. Maar het was te laat. Ik was al beroemd’	543
‘Oud worden is niet plezierig, maar het is wel de enige manier om lang te leven’	548
Bijlage 1 – Marc Sleen: de biografie	557
Bijlage 2 – Stripreeksen van Marc Sleen in kranten en weekbladen	561
Register	562

Ten geleide

Eind 2022 zal het honderd jaar geleden zijn dat Marc Sleen werd geboren. De schepper van ‘dagbladverschijnsel’ Nero gaat niet alleen de geschiedenis in als de meest productieve tekenaar aller tijden, maar ook als de chroniqueur van een tijdperk. De koningskwestie, het IJzeren Gordijn, de Suezcrisis, de grenzeloze ambities van generaal De Gaulle, de maanlanding... Ze kregen allemaal hun plaats in zijn geschiedschrijving. Marc Sleen zou een perfect onderwerp voor een lijvige biografie geweest zijn. Velen zijn aangezocht, maar niemand durfde het titanenwerk op zich te nemen. Had iemand het toch aangedurfd, dan had die zich ongetwijfeld in drijfzand gewaagd. Sleen was een meester in het beheren van zijn eigen mythe, met een instrumentarium van anekdotes waarin hij soms flirtte met de grens tussen een goed verhaal en een waargebeurd feit. Zo hield hij tot een paar jaar voor zijn dood vol dat hij net vóór Nieuwjaar was geboren en dat, als zijn vader wat geduldiger was geweest, hij een jaar jonger zou zijn. In werkelijkheid was Marc Sleen niet op 31 december geboren, wel op 30 december, maar het verhaal van die paar minuten voor middernacht was zoveel mooier. Tot

hij in 1992 zijn rechterhand Dirk Stallaert ontmoette, werkte hij bovendien grotendeels in zijn eentje. Iets waar hij erg trots op was, maar waardoor het aantal getuigen dat zijn fabuleuze carrière op de eerste rij heeft meegemaakt, op een hand te tellen is en vaak al het tijdelijke met het eeuwige heeft verwisseld.

Met het boek dat u nu in handen hebt, komt u het dichtst bij wat ooit de biografie van Marc Sleen had kunnen worden. Dit is de schepper van Nero in zijn eigen woorden, die u meeneemt door vijftenzestig jaar interviews. Wie ze allemaal leest, is getuige van de evolutie die zijn creatieve geest doormaakt, de manier waarop hij naar een alsmaar sneller evoluerende wereld kijkt en hoe zijn zucht naar erkenning en het genoegen wanneer die er komt, elkaar afwisselen. In het eerste deel vindt u de belangrijkste interviews die Marc Sleen in zijn loopbaan heeft gegeven. Maar iemand die zo vaak wordt geïnterviewd, valt onherroepelijk al eens in herhaling. Daarom krijgt u in het tweede deel een overzicht van de belangrijkste uitspraken uit vele andere interviews.

In de voetnoten valt bovendien ook nog nieuws te rapen. Zo ontdekten wij bij de

samenstelling van *Marc Sleen – De interviews* dat de professor over wie Marc Sleen het steeds had, de man die zijn teksten nalas voor de Nederlandse markt, een notoir lid van de nazipartij is geweest. Of dat hij voor de creatie van Adhemar mogelijk inspiratie heeft gevonden in een weinig bekende strip uit een Frans dagblad, waar René Goscinny, de geestelijke vader van Asterix, nog aan heeft meegewerkt.

Voor dit boek is gebruikgemaakt van meer dan honderdtachtig interviews met Marc Sleen in kranten en magazines en op radio en televisie. Samen omspannen ze meer dan vijftien jaar. Uit sommige gesprekken is de veranderde tijdgeest duidelijk te merken: zo zien zowel de interviewers als Marc Sleen zelf er in de vroege artikels geen graten in om het woord ‘neger’ te gebruiken. De samenstellers hebben ervoor gekozen het woord in die historische context te behouden. Ook sommige andere uitspraken moeten in de context van hun tijd gelezen worden.

De interviews in het eerste deel zijn grotendeels integraal opgenomen. Hier en daar zijn wel terzijdes, uitweidingen van de interviewers of herhalingen

geschrappt. Daarnaast is voor de uniformiteit geprobeerd om waar mogelijk de teksten in vraag-en-antwoordvorm te zetten. De citaten uit het tweede deel zijn af en toe uitgebreid of ingekort naargelang van de voorafgaande of volgende quotes. Alle teksten zijn aan een grondige eindredactie onderworpen. Tik-, taal- en schrijffouten zijn stilzwijgend verbeterd.

Het oeuvre van Marc Sleen is geen commercieel product. Het unieke karakter van Sleens vertelstijl leent zich niet tot eindeloos herverpakken of tot het uitmelken van zijn unieke personages. Wat dat betreft, leunt hij aan bij de Vlaamse literaire reuzen, op weg van winkelrek naar erfgoed. De Stichting Marc Sleen ziet het als haar taak om dat rijke erfgoed, in de vorm van het unieke tijdsdocument dat Sleen met zijn strips heeft afgeleverd, te bewaren en te verrijken. *Marc Sleen – De interviews* past in dat opzet. Wij wensen u prettige uren in het gezelschap van dit monument van de negende kunst.

Noël Slangen
en Yves Kerremans,
april 2021

“s Nachts komen Van Zwam en co. door mijn geest woelen’

Het Gents Advertentieblad, ‘Van Zwam komt naar Het Volk’, R.R., 24 maart 1950.

Op 2 oktober 1947 verschijnen *De avonturen van Detectief Van Zwam* voor het eerst in *De Nieuwe Gids*, de opvolger van *De Nieuwe Standaard*. Wanneer die krant in 1950 wordt overgenomen door het Gentse dagblad *Het Volk*, verschijnt de strip voortaan in beide kranten. Dat is de aanleiding voor *Het Gents Advertentieblad* om uit te pakken met het eerste bekende interview met ‘de populaire Vlaamse tekenaar Marc Sleen, die op zoek is naar brave schurken’.

Als je ooit Marc Sleen in een Brussels straatje zou tegenkomen, stel hem dan niet voor om samen in een groot, deftig café braaf een koffie te gaan drinken. Dat is veel te stijf voor hem. ‘Ik drink liever een *demi gueuze*,’ zegt hij dan, ‘kom maar mee.’ Even later zitten we aan een tafeltje in een Brussels *stamineeke*, waar je op een *billard russe* kunt spelen en niks anders dan geuze kunt krijgen, en goeie ook. Sleen gaat vlak bij het venster zitten, zodat hij alle mensen binnen kan zien en ook alle vrienden van buiten kan binnenroepen.

‘Ik heb graag veel mensen rond mij. Als ik alleen ben, heb ik *le cafard*.¹ Ik hou ervan bij de mensen te zijn. Het mogen zelfs schurken zijn. Het liefst nog schurken. Dat zijn tenminste nog serieuze mensen die hun gebreken niet wegstoppen, die je niets wijsmaken, van wie je nog iets kunt leren en niets te vrezen hebt.’ Dus zijn alle vrienden van Sleen schurken? ‘Niet allemaal, natuurlijk. Of toch zeker niet allemaal even grote. Voor

een fatsoenlijke wereld heb je een beetje van alles nodig. Bovendien zijn de schurken die ik ken, allemaal braaf. Die mogen er zijn.’

De artiestenfantasie van Marc Sleen voegt veel aan de werkelijkheid toe (je bent een humoristische tekenaar of je bent het niet) maar zijn zachte ogen stellen je onmiddellijk gerust, zo gerust zelfs dat je niet weet of hij je nu voor de gek houdt of het vriendschappelijk met je meent. Ik zal het maar bij dat laatste houden.

Als een vriend passeert, trommelt Sleen even op het venster. De man komt binnen. Op het eerste gezicht bemerk ik niets schurkachtigs aan hem. Hij zegt zelfs vriendelijk ‘Prosit!’ als hij het glas geuze naar zijn gulzige lippen brengt. Maar wanneer ook ik een grote slok wil nemen, krijg ik, over mijn glas heen kijkend, de vriend scherp in de gaten. Plots schiet er iets in mijn keel, waardoor ik me haast verslik en de geuze door mijn neus schiet.

¹ *Avoir le cafard* betekent ‘terneergeslagen zijn’.

Mijn beide tafelenoten hebben mijn ontzetting niet gemerkt, en anders doen ze alsof en denken ze dat ik niet tegen de geuze kan. Maar in een oogopslag heb ik ontdekt dat Sleens vriend niemand anders is dan het prototype van Nero: de goedzakkige, opschepperige gelukzak met de stompneus en de zware wenkbrauwen die als een notenbalk op zijn voorhoofd liggen. Marc Sleen zoekt inderdaad zijn helden en zijn personages onder de mensen, onder zijn vrienden zelfs. Die dienen hem onbewust tot model, met hun uiterlijk, met hun gebreken of met allebei. Toen hij ons verliet zonder zijn pint te betalen of terug te trakteren, wist ik dat ook die vriend een brave schurk is.

Het is Marc Sleen die mij weer tot de werkelijkheid roept: 'Ken je toevallig geen mop? Daar hou ik van.' 'Moet het met schurken zijn?' 'Ja, want in iedere mens zit een schurk verborgen. En het liefst een echt gebeurde.' Dus vertel ik hem de echt gebeurde mop van die Londenaar van wie de jas op een dag werd gestolen. In zijn binnenzak zat een loterijbriefje op zijn naam. Na de trekking nam de dief contact op met het loterijkantoor. De Londenaar had namelijk een miljoen gewonnen. Hij kreeg het briefje terug en ging nu nog ijveriger dan vroeger op zoek naar de onbekende dief. 'Om hem te bedanken, zeker?' 'Ja, en vooral te belonen.' 'Zie je wel dat er nog goede schurken bestaan.'

En terwijl ik zo langs mijn neus weg aan het vertellen was, zag ik, naargelang het verhaal vorderde, dat de naïeve ogen van de tekenaar een beetje groter werden, dat de lippen van zijn brede mond sarcastisch aan het trillen gingen, dat de blonde haarkuif op zijn kwajongenskop wat rechter ging staan.

Inmiddels had hij een van de biljartspelers niet uit het oog verloren. Ik ben er zeker van dat, als Marc Sleen detective Van Zwam de Londense dief achternaastuurt, die de biljartspeler daar zal zijn met zijn wipneus en ietwat scheve kin.

Bij de derde geuze durf ik het hem ten slotte te vragen.

Hoe gaat het met je gezante familie?

Welke familie? Ben jij misschien een belastingcontroleur of een verzekeringsagent?

Neen, ik ben een gewone lezer van *Het Volk*.

En ik bedoel niet je familie thuis, maar je echte familie, die van Van Zwam, en van Nero, Jan Spier en Jef Pedal.

Ik zie hen graag alsof het mijn eigen kinderen zijn. Soms verwens ik hen wel, ze laten me nooit lang met rust. Zelfs niet in het midden van de nacht.

Je tekent toch niet 's nachts?

Neen, maar de inspiratie komt me meestal 's nachts als een nachtmerrie bezoeken. Dan komen Van Zwam en consorten door mijn geest woelen. Ik voel me de gevangene van de spoken die ik zelf heb opgeroepen. En het gaat pas over wanneer ik het lampje op de nachttafel naast mij heb aangedaan en met een potlood mijn invallen op een blaadje papier heb neergekrabbeld.

Dan slaap je doorgaans zeer slecht?

Zeer slecht, maar dat merk je niet aan mijn humeur. Wel aan dat van mijn vrouw. Dan knort ze telkens. Daarom ben ik sinds kort begonnen in het donker mijn gags neer te schrijven. Met het gevolg dat ik er 's anderendaags niet meer wijs uit raak.

Ondanks die pijnlijke omstandigheden en je jonge leeftijd heb je toch al een tiental stripalbums gemaakt.

Tekenen is een obsessie. Het zit in mijn bloed. Toen ik amper vier jaar oud was, liep ik met mijn zakken vol krijt om de muren vol te krassen. Van de meester mocht ik dat niet doen: 'Dat doen alleen mensen die het hoog in hun bol hebben!'

Denk je aan je lezerspubliek wanneer je aan het tekenen bent?

Dat moet wel, want vergeet niet dat het niet gemakkelijk is voor kinderen te tekenen. Kinderen zijn veeleisend, nauwlettend, zelfs kritisch. Als je hen eens hebt teleurgesteld, vergeven ze je die fout nooit.

Welke van je helden heb je het liefst?

Ze zijn mij allen even lief. Ik ga natuurlijk graag om met Van Zwam. Hij is de verstandigste, de gewiekste. Hij is detective, moet je weten. De beroemdste van heel West-Europa. Hij heeft steeds zijn vergrootglas bij zich. Aan een sigarettenpeukje kan hij herkennen wie de roker was, hoe die eruitziet, of hij kaalhoofdig is, rijk, arm, slim, sterk. Hij zoekt en volgt sporen van Brussel tot in Alaska. Hij heeft Afrika afgereisd. Hij is in Rusland geweest en bij zijn terugkeer heeft hij een lap van 25 centimeter uit het IJzeren Gordijn gescheurd.² De Russen hebben hem dat nooit vergeven. Hij is in Brazilië op zoek geweest naar de 80 miljoen

die Nero had gewonnen en die Piekhasso de Verschrikkelijke, die vroeger op de kermis stond, had gestolen.³ Zelfs de indianen in Amerika is hij te slim af geweest.

En Nero?

Dat is de goedgehartige, rondborstige kerel, de opschepper die eeuwig herrie maakt, die veel praatjes verkoopt maar niets doet, behalve stommiteiten uithalen. En toch heeft hij altijd het geluk aan zijn zijde en komt hij heelhuids uit de problemen.

Met dank aan Van Zwam, zeker?

Dan heb je nog Jan Spier, een verre afstameling van Jan Breydel. Een krachtpatser eerste klas. Je begrijpt wel dat hij onmisbaar is in deze stripwereld. Hij is eens wegge- lopen uit een frietkot om Van Zwam tijdens zijn avonturen te volgen.⁴ À propos, hij heeft pas kennisgemaakt met Minoetje, en als alles goed blijft gaan, zal hij wel met haar trouwen, denk ik.

En Jef Pedal?

Dat is een *schone* en brave jongen. Hij is getrouwd met Isabella. Zijn kleine heet Pierke Pedal.

En wat verricht Nero tegenwoordig?

Zwijg, man, hij heeft weer iets aan de hand. Hij is pas uit Alaska teruggekeerd en op een dag staat hij daar op de halfvastenkermis naar een *schamateur*⁵ te gapen die uit zijn

2 *De erfenis van Nero (De Nieuwe Gids, 1948–1949)* was het vijfde Nero-verhaal, toen nog onder de reekstitel *De avonturen van detective Van Zwam*.

3 *De blauwe toekan (De Nieuwe Gids, 1949)* volgde als zesde avontuur onmiddellijk na *De erfenis van Nero*.

4 Dat gebeurde in het verhaal *De blauwe toekan (De Nieuwe Gids, 1949)*.

5 *Schamateur* is een in onbruik geraakt woord voor goochelaar.

hoge hoed levende konijntjes, duifjes, flessen champagne en Belgische vlaggetjes tevoorschijn tovert. Nero dus naar binnen, nieuwsgierig als altijd. De *schamateur* roept iemand uit het publiek om met eigen ogen vast te stellen dat er niets in de mouwen, niets in de zakken steekt. Nero dus naar voren. Hij draagt geen hoed, dat doet hij nooit, maar het loopt zo af dat de *schamateur* zijn hoed kwijtraakt zonder dat hij het zelf weet en dat Nero ermee vandoor is.

Dat is helemaal Nero. Hij is zelfs een *schamateur* te slim af.

Maar stel je voor: die hoed heeft zijn toverkracht bewaard. In de handen van Nero wordt die een bron van verrassingen. Zoveel dat hij er zelf geen raad meer mee weet.

En waar is hij ermee naartoe?

Naar de duivel gelopen! Naar Geeraard de Duivel!

Vertel voort, vertel voort!

Neen, het vervolg lees je in *Het Volk*.

Ga je daar nog lang mee wachten?

Neen, op 1 april begint het, het avontuur van Nero en de hoed en Geeraard de Duivel, en heel de *santenboetiek!*⁶

Dat is toch geen aprilgrap?

Jawel, en een heel serieuze ook.

6 Op 1 april 1950 startte het verhaal *De hoed van Geeraard de Duivel* (*De Nieuwe Gids*, 1950).

Samenstelling en redactie:

Wouter Adriaensen, Yves Kerremans en Noël Slangen

Marc Sleen – De interviews

© 2021 Davidsfonds / Standaard Uitgeverij nv,

Franklin Rooseveltplaats 12, 2060 Antwerpen

en

Wouter Adriaensen, Yves Kerremans en Noël Slangen

Gemaakt onder licentie van Davidsfonds.

‘Davidsfonds’ is het geregistreerde

merk van Davidsfonds vzw,

Quinten Metsysplein 12, 3000 Leuven.

www.standaarduitgeverij.be

info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland:

New Book Collective, Amsterdam

www.newbookcollective.com

Eerste druk mei 2021

Omslagontwerp: Leen Depooter – quod. voor de vorm.

Opmaak binnenwerk: Steven Theunis, Armée de Verre Bookdesign

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De Stichting Marc Sleen en Standaard Uitgeverij hebben geprobeerd alle auteurs van de interviews of andere rechthebbenden te contacteren.

Wie desondanks meent rechten te kunnen laten gelden op in dit boek opgenomen teksten, gelieve contact op te nemen met de uitgeverij.

ISBN 978 90 02 26931 8

D/2021/0034/159

NUR 401

STICHTING MARC SLEEN

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST